

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่หลายประเทศใช้เป็นสื่อในการแสวงหาความรู้และใช้ในการถ่ายทอดศิลปวิทยาการต่าง ๆ ภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาที่มีผู้ใช้อย่างกว้างขวางมากที่สุดภาษาหนึ่ง ประมาณว่าผู้ใช้ภาษาอังกฤษทั่วโลกรวมแล้วกว่า 750 ล้านคน (กำพล นิรวรรณ, 2536 : 37) ประเทศไทยในฐานะที่เป็นประเทศที่กำลังพัฒนาด้านอุตสาหกรรมต้องมีการติดต่อดสื่อสารกับชาวต่างชาติเพื่อทำธุรกิจหลายรูปแบบ เช่น ธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจค้าขายสินค้า เป็นต้น ในการติดต่อดสื่อสารกับต่างประเทศดังกล่าวนี้ ต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง ภาษาอังกฤษจึงมีบทบาทมากขึ้นภายในประเทศ

เนื่องจากความสำคัญของภาษาอังกฤษดังกล่าว หลักสูตรการศึกษาของไทยจึงได้กำหนดให้มีการเรียนภาษาอังกฤษทุกระดับโดยเน้นให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีจุดประสงค์เพื่อการสื่อสารเป็นสำคัญ กล่าวคือมุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถทางภาษาทั้ง 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน และยังเน้นให้สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้เหมาะสมกับกาลเทศะ (หลักสูตรภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2539 (กรมวิชาการ 2539 : 19)

ในบรรดาทักษะการใช้ภาษาทั้งสี่นั้น ทักษะการฟังเป็นทักษะแรกที่สำคัญยิ่งของมนุษย์ ชารา คับบลิว ลันส์สตีท (Sara W. Lundsteen, 1976 : 213) กล่าวว่า “การสื่อสารในชีวิตประจำวันของคนเราใช้ทักษะการฟังมากที่สุด การฟังจึงเป็นหัวใจของการก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างบุคคลและเป็นหัวใจในการเรียนการสอนด้วย”

คัทธลิน เอส เอ บราห์มส์ (Kathleen S. A. Brahms, 1976 : 57) ได้สรุปความสำคัญของการฟังไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. การฟังเป็นวิถีทางที่จะค้นหารายละเอียดต่าง ๆ เช่น เราฟังข่าวสารทางธุรกิจจากวิทยุ โทรทัศน์ ฟังข้อมูลจากครู จากเพื่อน และจากผู้ร่วมงาน การฟังทำให้ผู้ฟังรับทราบความคิดของผู้อื่น
2. การฟังอย่างระมัดระวังช่วยให้เราตอบโต้คู่สนทนาได้อย่างถูกต้อง เราทราบอารมณ์ของอีกฝ่ายหนึ่งได้ด้วยการฟังน้ำเสียงและลีลาการพูด
3. การฟังเป็นวิถีทางที่เราใช้ในการทำธุรกิจ เช่น การนัดหมายทางธุรกิจโดยการใช้โทรศัพท์ การสั่งซื้อสินค้า และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารธุรกิจทางโทรศัพท์
4. เราสามารถหาความสนุกสนานเพลิดเพลินได้จากการฟัง เช่น ฟังเพลงจากวิทยุหรือเทป คู่สนทนาที่ดีควรเป็นนักฟังที่ดี

จะเห็นได้ว่าทักษะการฟังมีความสำคัญดังกล่าว ฉะนั้นครูควรฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถในการฟังอย่างเพียงพอ แต่เท่าที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าการสอนภาษาอังกฤษของไทยนั้น ผู้สอนส่วนใหญ่มักมุ่งที่จะสอนด้านไวยากรณ์ คำศัพท์ และสอนการอ่านมากกว่าจะสอนทักษะการฟัง จึงทำให้ทักษะการฟังของผู้เรียนไม่ดีเท่าที่ควร (วรวรรณ เปลี่ยนบุญเลิศ 2536 : 71) ดังงานวิจัยของ กมลทิพย์ เสวตมาลัย (2530) ซึ่งศึกษาระดับความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาทั่วประเทศพบว่านักเรียนในระดับนี้ มีความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษไม่ถึงระดับของการสื่อสารได้ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนในระดับนี้ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ เนาวรัตน์ พงษ์เกษมพรกุล (2531) ซึ่งศึกษาระดับความสามารถของการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษาทั่วประเทศ 1,380 คน ผลการศึกษาปรากฏว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทั้ง 3 ระดับชั้นมีความสามารถในการฟังต่ำกว่าระดับการสื่อสารเช่นกัน

บุญพร้อม อติรัตน์ (2528) ได้สำรวจความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาแผนกพาณิชย์การ สังกัดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ พบว่าอาจารย์และนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่าปัญหาซึ่งพบเห็นในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษธุรกิจคือผู้เรียนมีปัญหาทักษะการฟังและทักษะการพูดมาก

จากการวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าวที่พบว่าความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตอนปลายและอาชีวศึกษาอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ เป็นปัญหาสำคัญที่ควรได้รับการพิจารณาหาทางปรับปรุงและแก้ไข แต่การปรับปรุงดังกล่าวจำเป็นต้องเข้าใจความ

สามารถในการฟังอย่างถูกต้องและโดยเฉพาะตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อความสามารถในการฟังของผู้เรียน

แฟน ยาแกง (Fan Yagang, 1993 : 16-19) ได้กล่าวถึงตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังว่ามี 4 ด้าน คือ (1) ตัวแปรในด้านข้อมูลข่าวสาร (2) ตัวแปรในด้านผู้ฟัง (3) ตัวแปรในด้านตัวผู้พูด และ (4) ตัวแปรในด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

โจน รูบิน (Joan Rubin, 1994 : 199) พบว่าตัวแปรเกี่ยวกับการฟังที่นักวิจัยในยุคปัจจุบันเชื่อว่ามีผลต่อความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจ คือ (1) ลักษณะข้อความที่ฟัง (2) ลักษณะของคู่สนทนา (3) ลักษณะของงานที่ทำ (4) ลักษณะของผู้ฟัง และ (5) กลวิธีที่ใช้ในการฟัง ตัวแปรแรกคือลักษณะของข้อความที่ฟัง นอกจากประกอบด้วยอัตราความเร็วของการพูดและการหยุดพูดแล้วยังประกอบด้วยประเภทข้อความ (Genre) ซึ่งคัคเคย์ อีแวนส์ (Dudley Evans, 9 : 77) ได้กล่าวถึงความหมายของประเภทข้อความ (Genre) ว่าเป็นรูปแบบข้อความที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสื่อสารข้อความแต่ละรูปแบบจะมีลักษณะ โครงสร้างและรูปแบบภาษาที่แตกต่างกัน ตลอดจนมีเนื้อหาเพื่อผู้ฟัง (Audience) เฉพาะกลุ่ม

คัทธรีน วอลเลซ (Catherine Wallace, 1993 : 31) ได้กล่าวถึง “ประเภทข้อความ (Genre)” ว่าหมายถึงลักษณะของข้อความที่ใช้ในการสื่อความหมายในบริบทภาษาตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม ลักษณะของข้อความดังกล่าวจะมีการใช้ศัพท์และโครงสร้างภาษาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง โดยเฉพาะ คำว่า “ประเภทข้อความ (Genre)” เดิมเป็นคำที่ใช้อธิบายรูปแบบภาษาของวรรณคดี เช่น โคลง กลอนต่างๆ ในปัจจุบันความหมายของประเภทข้อความได้ครอบคลุมไปถึงรูปแบบภาษาอื่น ๆ ซึ่งไม่จำกัดอยู่เฉพาะในวรรณคดี เช่น เมนูอาหาร รายการสิ่งของที่ต้องการซื้อ วิทยานิพนธ์ เป็นต้น เจอาร์ มาร์ติน (J.R. Martin, 1984 : 25) ได้ให้ตัวอย่างประเภทข้อความว่า ได้แก่ โคลง เรื่องเล่า ข้อความเชิงอธิบาย ข้อความแบบบรรยาย ข้อความในการสนทนา รายการอาหาร คู่มือ ข้อความนัดหมายทางธุรกิจ ข้อความเกี่ยวกับบริการ ข่าว เป็นต้น

เนื่องจากประเภทข้อความต่าง ๆ มีลักษณะ โครงสร้างและรูปแบบภาษาที่แตกต่างกัน ประเภทข้อความจึงมีผลต่อความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ เอลนา โชฮามีย์ และ ออฟรา อินบาร์ (Elena Shohamy & Ofra Inbar 1991 : 23-40) ซึ่งได้ทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนมัธยม เกรด 12 ปีสุดท้าย ชาวอิสราเอล 150 คน ซึ่งเรียนภาษาอังกฤษ

เป็นภาษาต่างประเทศ นักเรียนกลุ่มนี้ได้ฟังประเภทข้อความ 3 แบบ คือ (1) ประเภท ข้อความข่าว (News) (2) ประเภทข้อความการบรรยายโดยคนคนเดียว (Monologue) และ (3) ประเภทข้อความการสนทนาเกี่ยวกับการปรึกษาหารือ (Consultative dialogue) โดยให้ฟังข้อความ 2 หัวข้อ ผลการวิจัยพบว่าข่าวเป็นประเภทข้อความที่ฟังเข้าใจยากที่สุด

เอ แอล บราวน์ และ เอ เอส ปาลินสการ์ (A.L. Brown and A.S Palinscar 1982 : 1-17) ได้ทำการวิจัยกับเด็กนักเรียนอายุประมาณ 15 ปี พบว่า ข้อความแบบเล่าเรื่อง นักเรียนสามารถฟังและจำเรื่องราวได้ง่ายกว่าข้อความเชิงอธิบายและข้อความแบบเล่าเรื่องที่เรียงลำดับตามเหตุการณ์ นักเรียนจำได้ง่ายกว่าข้อความแบบเล่าเรื่องที่ไม่เรียงลำดับเหตุการณ์

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นว่าประเภทข้อความเป็นตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการฟังของนักเรียน ข้อความบางประเภทนักเรียนจะฟังเข้าใจได้ง่ายกว่าบางประเภท ครูผู้สอนจึงควรมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับลักษณะที่แตกต่างกันของประเภทข้อความต่าง ๆ เพื่อสามารถเลือกประเภทข้อความ (Genre) ให้เหมาะสมกับความสามารถในการฟังของนักเรียนได้ดีขึ้น

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูสอนภาษาอังกฤษ มีความต้องการจะพัฒนาความสามารถในการฟังของผู้เรียน จึงสนใจศึกษาว่าความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 สาขาณิชยการในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร มีความแตกต่างกันตามประเภทข้อความหรือไม่ การที่เลือกนักเรียนระดับนี้ก็ด้วยเหตุผลที่ว่า นักเรียนได้เรียนภาษาอังกฤษมากพอที่จะประเมินความสามารถในการฟังได้ ผลจากการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนทักษะการฟังให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการฟังประเภทข้อความภาษาอังกฤษ 3 ประเภท คือ ประเภทข้อความการนำเสนอ ประเภทข้อความข่าว และประเภทข้อความการสนทนาของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัยณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังประเภทข้อความภาษาอังกฤษ 3 ประเภท คือ ประเภทข้อความการนำเสนอ, ประเภทข้อความข่าว และประเภท ข้อความการสนทนาของ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัยพณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานในการวิจัย

จากการวิจัยของ เอลนา โชฮามิ และ ออฟรา อินบาร์ (Elena Shohamy and Offra Inbar, 1991 : 23-46) ซึ่งได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนโดยใช้ ข้อความภาษาอังกฤษต่างประเภทกันพบว่านักเรียนมีความสามารถในการฟังประเภทข้อความการ สนทนาสูงกว่าความสามารถในการฟังประเภทข้อความการบรรยายและประเภทข้อความข่าว ผู้วิจัย จึงตั้งสมมุติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า

นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 สาขาพณิชยการ ในวิทยาลัยพณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร มีความสามารถในการฟังประเภทข้อความการสนทนาสูง กว่าความสามารถในการฟังประเภทข้อความการนำเสนอและประเภทข้อความข่าว

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 สาขาพณิชยการ ในวิทยาลัยพณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความสามารถในการฟังข้อความภาษาอังกฤษประเภทต่าง ๆ 3 ประเภท คือ ประเภทข้อความการนำเสนอ, ประเภทข้อความข่าว และประเภทข้อความการสนทนา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจ ความหมายของคำ วลี ประโยคและข้อความสำคัญของเนื้อเรื่องที่ได้ฟังให้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้พูด ความสามารถดังกล่าววัดได้จากแบบสอบถามความสามารถในการฟังที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ข้อความภาษาอังกฤษประเภทต่าง ๆ (Genres) หมายถึงลักษณะของข้อความที่แตกต่างกันที่ใช้ในการสื่อความหมายในบริบทภาษาตามสถานะการณ์ต่าง ๆ ในสังคม ลักษณะของข้อความดังกล่าวจะมีการใช้ศัพท์และโครงสร้างภาษาในลักษณะใด ลักษณะหนึ่งโดยเฉพาะ ข้อความภาษาอังกฤษประเภทต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 ประเภท คือ

(1) ประเภทข้อความการนำเสนอ (Presentation) เป็นประเภทข้อความที่เป็นภาษาเขียนแล้วนำเสนอทางวาจา มีการให้รายละเอียดหรือข้อเท็จจริงแก่ผู้ฟังผู้ชม มีขั้นตอนในการนำเสนอ 3 ขั้นตอนคือ (ก) การปฏิสันถารและวัตถุประสงค์ของการนำเสนอ (ข) ใจความสำคัญ (ค) ย่อและสรุปความ

(2) ประเภทข้อความข่าว (News) เป็นข้อความการพูดทางเดียว (Monologue) ที่มีการเรียบเรียงและตัดต่อข้อความก่อนแล้วจึงนำเสนอต่อผู้ฟัง มีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานรายละเอียดเรื่องราวต่างๆให้แก่บุคคลทั่วไป เป็นข้อความที่มีลักษณะโครงสร้างทางภาษาค่อนไปทางภาษาเขียนมากที่สุด ประกอบด้วยศัพท์ที่ง่ายและยาก ไม่มีการซ้ำซ้อนความ มี 3 ขั้นตอนคือ (ก) ความนำ (Lead) (ข) ส่วนเชื่อม (Bridge) และ (ค) ส่วนเนื้อเรื่อง (Body)

(3) ประเภทข้อความการสนทนา (Conversation) เป็นรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ลักษณะโครงสร้างทางภาษาไม่ยุ่งยาก ภาษาที่ใช้เป็นภาษาพูดมากที่สุด มีองค์ประกอบ 5 อย่างที่เป็นลักษณะเฉพาะของประเภทข้อความสนทนาคือ (ก) การเปิดการสนทนา (ข) การเปลี่ยนบทบาทในการพูด (ค) การปิดการสนทนา (ง) ตัวชี้แนะที่เป็นช่องทางในการให้ข้อมูลย้อนกลับ และ (จ) การแก้ไขปัญหาในการฟัง

3. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 หมายถึง นักเรียนพาณิชย์การที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นปีที่ 1 ในสาขาวิชาพาณิชย์การ ในวิทยาลัยพาณิชย์การของรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2540

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูสอนภาษาอังกฤษจะได้ทราบความสามารถในการฟังข้อความภาษาอังกฤษประเภทต่าง ๆ ของนักเรียนและนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาอังกฤษทักษะการฟังให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเกี่ยวกับการฟังข้อความภาษาอังกฤษประเภทอื่น ๆ ต่อไป